

Ervarend leren: studiereis Medellin

Kinderen bij de kabelbaan. FOTO ALEJANDRO ECHEVERI

Medellin, een grote drukbevolkte stad in Colombia. Op een oppervlakte kleiner dan Curaçao wonen ongeveer 2,5 miljoen mensen. Tot voor kort was de stad vooral bekend vanwege de drugskartels, de criminaliteit, de onveiligheid en de uitzichtloze situatie voor vele bewoners.

DOOR ELLY HELINGS

Een jaar of zeven geleden kwam de grote verandering. Een burgemeester met visie en durf introduceerde een vernieuwende integrale aanpak: Urbanismo Social. Behalve fysieke stedelijke ontwikkeling, uitgevoerd door goede architecten en stedenbouwers, betekende deze aanpak ook in belangrijke mate een sociaal ontwikkelingsprogramma met directe betrokkenheid van de burgers en sterke nadruk op educatie. Eén van de slogans van de stad is dan ook 'Medellin la mas educada'. En met effect: tijdens de zittingsperiode van burgemeester Sergio Fajardo (2003-2007) is het aantal moorden drastisch afgenomen tot 26 per 100.000 volwassenen, in 1997 was er nog sprake van 380 moorden per 100.000 inwoners. Ook economisch gezien gaat het een stuk beter, de Human Development Index is gestegen van 74,4 naar 80,4 en de Quality of Life Index van 68,9 naar 83,7. De stad is daadwerkelijk veiliger geworden, niet alleen in het centrum maar ook in de sloppenwijken. De Technische Faculteit van de

UNA organiseerde een studiereis om deze bijzondere ontwikkelingen met eigen ogen te aanschouwen.

„Het idee om een studiereis te organiseren dateert al van een paar jaar geleden”, aldus initiatiefnemers Lyongo Juliana en Sofia Saavedra Bruno, beiden architect en als docent werkzaam bij de afdeling Bouwkunde en Civiele techniek van de Faculteit der Technische Wetenschappen van de UNA. Juliana: „In het kader van het Jaar van de Barrio in 2006 werden verschillende workshops georganiseerd om met mensen uit het veld een lijst van aandachtspunten te formuleren voor leefbare wijken op Curaçao.” De link met Colombia ontstond een jaar later in 2007, tijdens de door de Federation of Caribbean Associations of Architects georganiseerde Architectuur Biennale op Curaçao, met als thema Civic Architecture. Een van de gastsprekers was Alejandro Echeverri, directeur stedelijke ontwikkelingsprojecten in Medellin. Saavedra: „Echeverri ontmoette ik eerder in Amsterdam, waar ik samen met hem

Bezoek aan de expo in Medellin. FOTO DENNIS KLAUS

een workshop over niet-westerse stedenbouw heb geleid. Ik was erg onder de indruk van de aanpak in Medellin.”

Een reis naar Medellin wordt door beide architecten als interessante inspiratiebron gezien. „Wij geloven allebei sterk in 'le arnir by doing'. Het idee groeide dan ook al snel uit om met een brede groep te gaan, bestaande uit architecten, overheidsambtenaren belast met ruimtelijke ordening, stedelijke ontwikkeling, kunstenaars en studenten.” Deze verbredingsloeg goed aan bij de subsidie-verstrekkers, het lukte Saavedra en Juliana 44.000 euro van cultuurfonds Kultura te krijgen

en tevens enkele lokale sponsors te enthousiasmeren waaronder Studio Acht, Curaçao Tourist Board, Stichting Monumentzorg Curaçao, Garnet, de Centrale Bank en de UNA. De reis vond plaats van 6 tot en met 16 oktober 2010. Saavedra reisde met drie studenten vooruit om deel te nemen aan de 'Encuentro de Escuelas de Arquitectura' waarbij studenten van universiteiten uit Spanje, Portugal, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied hun werk presenteerden. De overige 42 leden van de groep volgden enkele dagen later. Het bijwonen van diverse lezingen tijdens de 7e Ibero-American

Biennale of Architecture and Urbanism stond op het programma, maar het meeste indruk hebben de veldbezoeken gemaakt. Juliana: „Het was bijzonder om te ervaren hoe betrokken de bewoners zelf zijn bij de ontwikkelingen. Buurtbewoners, zelfs jonge kinderen, wierpen zich spontaan op als gids, gaven op professionele wijze rondleidingen door hun buurt en wisten tot in de details de achterliggende gedachten te verwoorden. Het bijzondere van de situatie in Medellin is dat het gelukt is om meer verbinding tussen de centrale stad en de omliggende sloppenwijken te realiseren en de mobi-

liteit tussen de verschillende stadsdelen te vergroten. Er zijn bruggen en een kabelbaan aangelegd waarmee mensen gemakkelijker tussen de verschillende wijken kunnen bewegen en naar de centrale stad kunnen. Behalve het realiseren van de kabelbaan is door de overheid heel veel aandacht besteed aan het informeren, voorbereiden en betrekken van de mensen bij het gebruik ervan. Bij de opstapalthe wordt iedereen op uiterst vriendelijke en adequate wijze uitgeleid hoe dit openbaar vervoermiddel werkt en welke regels er gelden. Op strategische wijze worden pleintjes en ontmoetingsplekken in de

Een muurschildering van het achter dat gebouw liggende stadsdeel. Toevallig zijn er met bouwvakkers op het gebouw waar de muurschildering is aangebracht aan het werk. Eigenlijk dus 'bouwen aan de stad, een muurschildering'. FOTO ELLEN SPIJKSTRA

Sofia Saavedra en Lyongo Juliana. FOTO ELLY HELINGS

Moderne architectuur in sloppenwijken. FOTO LYONGO JULIANA

openbare ruimte gecreëerd, met scholen en bibliotheken die ruime openingstijden kennen. Voor het ontwerp ervan zijn lokale toparchitecten ingezet. De bewoners doen zelf de rest, aan de rand van de pleinen ontstaan bijvoorbeeld al snel verschillende kleine ondernemingen.” Saavedra: „De troef van Medellin was de goede voorbereiding door professionele stedenbouwers. Dat maakte het mogelijk om met relatief kleine ingrepen snel zichtbaar resultaat te bereiken.”

De reis heeft grote impact gehad op alle deelnemers. De studenten namen bij terugkomst het initiatief om zelf hun lokaal op de UNA te gaan opknappen. Voor Juliana betekende het vooral hoop... „Hoe groot het contrast ook is, veranderingen zijn wel degelijk mogelijk. Een negatief proces is om te draaien in positieve ontwikkelingen”, aldus Juliana, die daarbij nogmaals benadrukt hoe belangrijk een goede visie is, die zowel politiek als maatschappelijk gedragen wordt. Saavedra beaamt deze bevindingen, zij ervoer de reis als een belangrijk

ke levensles, niet alleen persoonlijk maar ook voor Curaçao. „We kunnen zowel leren van de ervaringen in Medellin. Een concreet voorbeeld is de manier waarop Urbanismo Social georganiseerd is. In Medellin is bewust gekozen voor een zelfstandig projectbureau buiten de overheid, met eigen projectbudget. We zouden heel graag Curaçao's regerings- en overheidsfunctionarissen in de praktijk kennis willen laten maken met de succesvolle aanpak van Medellin”, aldus Saavedra.

De ervaringen van de deelnemers aan de Medellinreis zijn door Dolph van Stapel, professioneel filmmaker, vastgelegd in een film van 45 minuten. Een andere deelnemer, kunstenaar en fotograaf Ellen Spijkstra, heeft een foto-expositie samengesteld. Op donderdag 2 december worden zowel film als foto-expositie op de UNA aan het publiek getoond. De foto-expositie wordt geopend om 19.30 uur, de filmvertoning begint om 20.00 uur. Iedereen die geïnteresseerd is, is van harte welkom.

Groepsfoto in Medellin. FOTO DENNIS KLAUS

Plein in Medellin. FOTO LYONGO JULIANA

Uitleg gebruik metro. FOTO DENNIS KLAUS